

ОСНОВНІ АСПЕКТИ ІНСТИТУЦІЙНОЇ СПІВПРАЦІ МІЖ НАТО ТА ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Робота присвячена основним аспектам інституційної співпраці між НАТО та ЄС. Розглядається історія співпраці, відносини між цими двома організаціями, спільні цілі та завдання, а також інструменти, які використовуються для їх досягнення.

Ключові слова: НАТО, Європейський Союз, міжнародне співробітництво, інституційна співпраця.

Abstract

The work is devoted to the main aspects of institutional cooperation between NATO and the EU. The history of cooperation, the relationship between these two organizations, the common goals and objectives, and the tools used to achieve them are considered.

Keywords: NATO, European Union, international cooperation, institutional cooperation.

Вступ

У сучасних геополітичних умовах зміни відносин між країнами та регіонами світу вимагають нових форм співпраці для забезпечення міжнародної безпеки та стабільності. У контексті загострення глобальних викликів, таких як тероризм, кібербезпека та енергетична безпека, військова співпраця між НАТО та ЄС стає особливо важливою.

НАТО - це міжнародний військово-політичний блок, який складається з 30 країн-членів [1]. Основна мета НАТО полягає у забезпеченні безпеки та оборони Європи від зовнішніх загроз. ЄС – це політичний та економічний союз 27 країн Європейського континенту [2]. Основні принципи ЄС – це свобода, демократія, правова держава та розвиток економіки.

Основна частина

Чому так важливі відносини між ЄС та НАТО? Це пов'язано з членством, яке визначає спільні цінності, загрози та виклики, а також компетенції. З 1954 року, коли ці організації об'єдналися для забезпечення миру та стабільності в Європі, НАТО турбувалася про безпеку та оборону, а ЄС сприяла економічному розвитку, що посилювало спільні цінності [3, с. 344]. У сучасних умовах, з виникненням беспрецедентних викликів з Півдня та Сходу, співпраця між ЄС та НАТО стає надзвичайно важливою для зміцнення європейської безпеки та оборони, а також для сприяння розподілу трансатлантичного навантаження.

Отже, співробітництво між НАТО та ЄС має важливе значення для забезпечення миру, безпеки та стабільності в Європі та світі загалом. НАТО є оборонною організацією, яка забезпечує колективну безпеку своїх країн-членів, а ЄС є головною політичною та економічною організацією в Європі. Співпраця між ними дозволяє забезпечити комплексний підхід до безпеки в регіоні.

Головні причини, чому співпраця між цими двома організаціями є важливою, зазначено на рис. 1.

З більше ніж десятирічним стажем, інституційна співпраця між НАТО та ЄС охоплює широкий спектр питань, таких як кризове управління, розвиток та нарощування потенціалу, та забезпечення безпеки на морі. У початковій стадії відносин, яка тривала більше десяти років, виникало запитання щодо об'єднання зусиль, оскільки ЄС, згідно з Маастрихтським договором 1993 року, прагнув розробити спільну політику, а згідно з Ніццьким договором 2001 року, ЄС отримав право створювати

політично-військові структури. Однак у 2002 році обидві сторони підписали декларацію про європейську політику безпеки та оборони, в якій визначили відносини між НАТО та ЄС як стратегічне партнерство, що стало основою для спільної роботи [3].

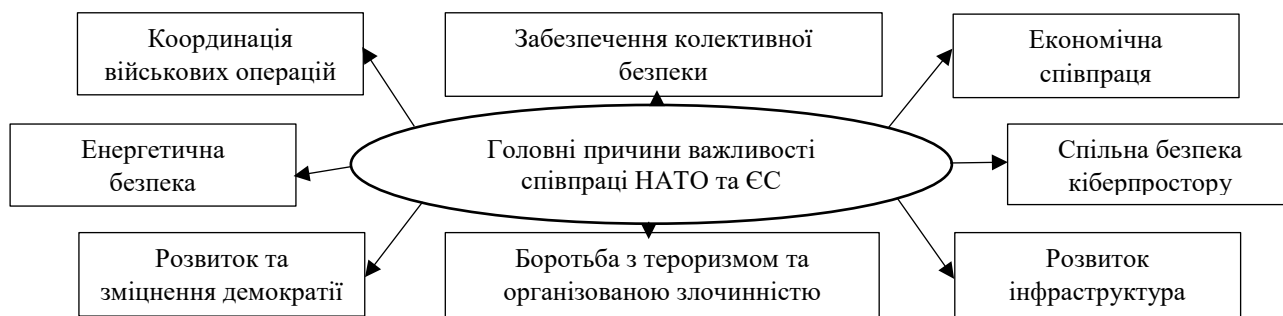

Рисунок 1 – Головні причини важливості співпраці НАТО та ЄС

ЄС та НАТО мають різні завдання і функції, проте вони мають багато спільного у відносинах з міжнародною безпекою, особливо з огляду на нові загрози, які з'явилися в останні роки. Наприклад, тероризм, кібератаки та інші форми гібридної війни стали викликом для обох організацій.

НАТО та ЄС розвивають широкую співпрацю з управління кризами, розвитку потенціалу, нарощування потенціалу та безпеки на морі. У 2002 році обидві сторони підписали декларацію про європейську політику безпеки і оборони, в якій відносини між НАТО і ЄС визначені як стратегічне партнерство [4]. Крім того, НАТО та ЄС активно співпрацювали в рамках місій управління кризами, таких як місії в Косово, Афганістані та Лівії [5]. Проте, згідно зі звітом НАТО, з 2004 по 2014 рік відбувалася повільна еволюція у співпраці між НАТО та ЄС через декілька складних політичних бар'єрів. Перешкодами були питання обміну інформацією, а також приєднання Кіпру до складу ЄС. Однак, з 2014 року співпраця між НАТО та ЄС стала більш інтенсивною та ефективною.

Одним із важливих результатів співпраці НАТО та ЄС є розробка морської стратегії, яка використовується для формування сил, забезпечення готовності та планування безпеки в морському середовищі. Реалізація цієї стратегії передбачала посилення координації між НАТО та ЄС у морській сфері. Було досягнуто значного прогресу, зокрема в області взаємодії в управлінні кризами, забезпечення безпеки на морі та нарощування потенціалу для спільних операцій.

У 2016 році була підписана Угода між НАТО та ЄС про співпрацю та взаємодію в питаннях безпеки та оборони. Ця Угода встановлює формальні рамки для співпраці між організаціями в області безпеки та оборони, включаючи спільне планування та підготовку до операцій, обмін інформацією та взаємодію між керівництвом та військовими експертами [6]. Крім того, Угода визначає області співпраці, такі як кібербезпека, боротьба з тероризмом та захист критично важливої інфраструктури.

Далі, у 2016 році була підписана спільна декларація про зміцнення партнерства між НАТО та ЄС, яка була спрямована на поглиблення співпраці в глобальних питаннях безпеки. У декларації були названі декілька пріоритетних напрямків співпраці, зокрема, військово-цивільні зусилля в рамках миротворчих операцій, кібербезпека, енергетична безпека та боротьба з тероризмом.

Європейський Союз та НАТО також підписали угоду про практичну співпрацю у листопаді 2016 року [7]. Угода містить конкретні кроки, щоб сприяти спільним інтересам у питаннях безпеки та оборони, включаючи розробку та впровадження спільних проектів у таких областях, як дослідження, розвідка та рятувальні операції.

У 2018 році ЄС та НАТО також запустили новий фонд для спільної фінансової підтримки проектів у галузі безпеки та оборони [8]. Фонд був запущений з метою збільшення кількості та обсягу спільних проектів у галузі оборони та забезпечення належної підтримки військових дій, миротворчих операцій та боротьби з тероризмом.

Варто зазначити, що існують деякі складнощі у співпраці між НАТО та ЄС. Наприклад, наявність різних відносин до Росії та різні підходи до вирішення конфліктів у регіоні. Також важливо пам'ятати,

що НАТО та ЄС мають різні функції та цілі, і їхнє співробітництво не може вирішити всіх проблем, що стикаються з обома організаціями.

Висновки

Інституційна співпраця між НАТО та ЄС є важливим фактором забезпечення миру, безпеки та стабільності в Європі та світі. Воно дозволяє забезпечити ефективну роботу та координацію між організаціями, підвищує їхню ефективність та забезпечує досягнення спільних цілей. Крім того, співпраця між організаціями дозволяє забезпечити розвиток демократії, прав людини та економіки в регіоні, що дозволяє забезпечити сталий розвиток країн та підвищення життєвого рівня населення.

Отже, інституційна співпраця між НАТО та ЄС є важливою складовою міжнародної безпеки та сприяє підвищенню рівня безпеки в різних регіонах світу, тому продовжує розвиватися та поглиблюватися з роками. Це спільне зусилля спрямоване на підвищення безпеки та стабільності в Європі та за її межами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Що таке НАТО? URL: <https://ukraine-nato.mfa.gov.ua/pro-nato/shcho-take-nato> (дата звернення: 19.04.2023).
2. ЄС (Європейський Союз). URL: <https://sites.google.com/site/economorganizations/opek/es-evropejskij-souz> (дата звернення: 19.04.2023).
3. Бражнікова Л. Основні напрями співробітництва ЄС із НАТО: питання морської безпеки. *Підприємство, господарство і право*. С. 343-347, 2019.
4. NATO, Relations with the EU. NORTH ATLANTIC TREATY ORGANIZATION : вебсайт. URL: http://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_49217.htm (дата звернення: 19.04.2023).
5. NATO, Factsheet: EU-NATO cooperation on Maritime Security. 2019. С. 2. URL: https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/factsheet_-_eu-nato_maritime_cooperation.pdf (дата звернення: 19.04.2023).
6. Anna Umlaufová, NATO – EU Maritime Cooperation, 2016. С. 1–20. URL: http://www.amo.cz/wp-content/uploads/2016/11/NATO_cooperation_final.pdf (дата звернення: 20.04.2023).
7. Папаянов О. Зміцнення відносин між НАТО і ЄС. URL: <https://www.nato.int/docu/review/uk/articles/2019/07/16/zmtsnennya-vdnosin-myo-nato-s/index.html> (дата звернення: 20.04.2023).
8. NATO. URL: <https://www.nato.int/> (дата звернення: 20.04.2023).

Курян Оксана Володимирівна – студентка групи ЕК-20б, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: [kсениакуран@gmail.com](mailto:kсениакुरан@gmail.com)

Науковий керівник: **Корнієнко Валерій Олександрович** – доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри соціально-політичних наук, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: valkorney1958@gmail.com

Kuran Oksana – student of EK-20b group, Faculty of Management and Information Security, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: kсениакуран@gmail.com

Supervisor: **Kornienko Valerii** – Dr. of Political Sciences, Professor, Head of the Department of Social and Political Sciences, Vinnytsia National Technical University, Vinnitsa, e-mail: valkorney1958@gmail.com